

ΑΡΘΡΟ ΣΤΗΝ «Κ»

Γκίκας Χαρδούβελης: Το νέο μοντέλο ανάπτυξης της χώρας

Τους άξονες ενός Ελληνικού Σχεδίου Ανάπτυξης για την εποχή μετά το πρόγραμμα προσαρμογής, που βαίνει στο τέλος της, παρουσιάζει ο υπουργός Οικονομικών

Γκίκας Χαρδούβελης, με άρθρο του στην «Κ». Κεντρικός άξονας αυτού του σχεδίου είναι η ενίσχυση της εξωστρέφειας και η προσέλκυση ξένων επενδύσεων, με μεταρρυθμίσεις οι οποίες εκτός από την οικονομική αποτελεσματικότητα θα προωθούν και την κοινωνική δικαιοσύνη. Σελ. 5

Η Ελλάδα μετά το Μνημόνιο: προς ένα νέο υπόδειγμα ανάπτυξης

Του ΓΚΙΚΑ ΧΑΡΔΟΥΒΕΛΗ*

Η Ελλάδα σταδιακά οδεύει προς το τέλος του Προγράμματος Προσαρμογής. Τώρα λοιπόν ήρθε η στιγμή για ένα Ελληνικό Σχέδιο Ανάπτυξης, στο οποίο θα δεσμευτούμε όχι μόνο ως προς την προοπτική για τη λήψη δανείων, αλλά διότι πιστεύουμε σε αυτό ως αναγκαία συνθήκη για την ευημερία της χώρας και τη μακροοικονομική βιωσιμότητα εντός του απαιτητικού περιβάλλοντος του ευρώ.

Ο κεντρικός άξονας αυτού του Σχεδίου δεν μπορεί να είναι άλλος από την ενίσχυση της εξωστρέφειας της ελληνικής οικονομίας και της ελκυστικότητας της Ελλάδας ως τόπου διεξαγωγής επενδύσεων. Το υπόδειγμα ανάπτυξης, που πριν από την κρίση είχε βασιστεί στη διόγκωση της κατανάλωσης, αποτελεί παρελθόν διότι δεν μπορεί πλέον να χρηματοδοτηθεί από δανειακά κεφάλαια. Η αναπόφευκτη αυτή πραγματικότητα επιβάλλει έναν γνήστιο μετασχηματισμό της ελληνικής οικονομίας, από ένα πρότυπο προστατευολιμένο στους τομείς εξυπηρέτησης της εγχώριας αγοράς, προς την ενίσχυση των τομέων που παράγουν εξαγωγικά αγαθά και υπηρεσίες. Αυτός είναι ο μόνος τρόπος για να τερματιστεί η λιτότητα, να αυξηθεί η απασχόληση και να βελτιωθεί το επίπεδο ζωής των Ελλήνων.

Το ερώτημα γι' αυτόν τον μετασχηματισμό έχει ήδη διαμορφωθεί μερικές φορές, με την έννοια ότι οι εξαγωγικοί τομείς συγκράτησαν πολύ καλύτερα το προϊόν τους από τους τομείς οι οποίοι εξαρτώνται αποκλειστικά από την εσωτερική ζήτηση. Ωστόσο, δεν έχουν διαμορφωθεί ακόμα οι συνθήκες που θα επιτρέψουν τη δυναμική και διατηρήσιμη αύξηση της προστιθέμενης αξίας των εξαγωγικών τομέων: Το υψηλό ενεργειακό κόστος επιβαρύνει το κόστος παραγωγής, τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια εμποδίζουν την παροχή ρευστότητας σε γιγιές επιχειρήσεις, τα υψηλά επιτόκια δανεισμού αποπροσανατολίζουν την επιχειρηματική επένδυση, ενώ η ελληνική οικονομία εξακολουθεί να είναι μία από τις πιο κλειστές στην Ευρώπη και οι ελληνικές εξαγωγές είναι επικεντρωμένες σε ένα μικρό φάσμα αγαθών, που στο μεγαλύτερο μέρος τους αφορούν προϊόντα χαμηλής και μεσαίας τεχνολογίας.

Ενώ ο τουρισμός καταγράφει εξαιρετική πορεία και φέτος, όπως και πέρυσι, και η ναυτιλία σταδιακά ανακάμπτει, οι εξαγωγές των αγαθών δεν έχουν αναπτύξει ακόμα ισχυρή δυναμική. Οι εξαγωγές και η ανάπτυξη απαιτούν επενδύσεις, αλλά οι επενδύσεις, διότι είναι ιδιαιτερές, μειώνονται τα τελευταία 6 χρόνια. Κρίσιμα τμήματα των επενδύσεων, όπως οι επενδύσεις σε μηχανολογικό εξοπλισμό, τα οποία ενσωματώνουν και την υψηλότερη τεχνολογία, παρουσιάζουν σταθεροποιητική τάση, αλλά δεν έχουν ακόμα ανακάμψει πλήρως. Συνεπώς, η στήριξη επενδύσεων και εξαγωγών πρέπει να είναι η βασική προτεραιότητα της οικονομικής πολιτικής επείγουσ.

Για να έχουν οι μεταρρυθμίσεις και οι πολιτικές μας το επιθυμητό αποτέλεσμα, πρέπει να αποκτήσουν μια κρίσιμη μάζα και, παράλληλα, να πετύχουν την κοινωνία ότι δεν προωθούν μόνο την οικονομική αποτελεσματικότητα αλλά και την κοινωνική δικαιοσύνη και συνοχή. Με μία φράση, πρέπει όλες

Κεντρικός άξονας του Σχεδίου Ανάπτυξης είναι η ενίσχυση της εξωστρέφειας της οικονομίας και της ελκυστικότητας της Ελλάδας ως τόπου επενδύσεων.

μαζί να συναντηθούν ένα συνεκτικό σύνολο, ένα Μοντέλο Ανάπτυξης που θα εμπνεύσει και θα κινητροδοτήσει. Η ελληνική κυβέρνηση, αναγνωρίζοντας αυτή την αναγκαιότητα, έχει ξεκινήσει τη σκιαγράφηση του Σχεδίου.

Αρκετές από τις οριζόντιες πολιτικές στοχεύουν άμεσα στην άνοδο των εξαγωγών και την αύξηση της εξωστρέφειας της οικονομίας, π.χ. η ανάπτυξη οικονομικών διπλωματίας ή η ψηφιοποίηση των τελεονειακών διαδικασιών. Αλλά και έμμεσα, όλες οι παρεμβάσεις οι οποίες ωφελούν την παραγωγικότητα, ενισχύουν την παραγωγή προϊόντων και υπηρεσιών υψηλότερης προστιθέμενης αξίας και τις εξαγωγές.

Ετσι, οι περισσότερες από τις πολιτικές στοχεύουν στην τόνωση των επενδύσεων μέσω της βελτίωσης του επενδυτικού κλίματος, της εξάλειψης

Γκίκας Χαρδούβελης: «Η ελληνική οικονομία έχει όλα τα εκέγγια να αφήσει το παρελθόν της πίσω της».

των εμποδίων εισόδου σε διάφορους κλάδους, της απλοποίησης της φορολογικής νομοθεσίας και της σταδιακής μείωσης των φορολογικών συντελεστών, της αύξησης της ευελιξίας με ασφάλεια στην αγορά εργασίας, της επιτάχυνσης στην απονομή της δικαιοσύνης, της μείωσης του κόστους που επιφέρει η γραφειοκρατία και η διαφθορά στην επιχειρηματικότητα και της ενθάρρυνσης της καινοτομίας και της συσσωρευσης γνώσης. Παράλληλα, προσοδούνται πολιτικές και για την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής, η οποία είναι βασική προϋπόθεση για τη διεξαγωγή οποιασδήποτε μεταρρύθμισης, με κύριο μέλημα την προστασία όσων πληγούν από τον διατομεακό μετασχηματισμό της οικονομίας, ιδίως των μακροχρόνια ανέργων.

Το ελληνικό Σχέδιο στηρίζει εξαγωγ-

όλα αυτά με προσηχηματικό τρόπο. Για παράδειγμα, οι ευρωπαϊκοί πόροι που θα αντλήσουν βάσει των κλαδικών πολιτικών που εμείς επιλέγουμε πρέπει να υποστηρίζουν τις κλαδικές πολιτικές και όχι οι κλαδικές πολιτικές να είναι απλώς και μόνο η αφορμή που θα μας επιτρέψει να δαπανήσουμε αυτούς τους πόρους. Στην ίδια λογική, οι μηχανισμοί αξιολόγησης της πολιτικής σε κλάδους όπως της υγείας και της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης πρέπει να έχουν ως αποτέλεσμα την πραγματική αναβάθμιση αυτών των υπηρεσιών, αν θέλουμε αυτές οι υπηρεσίες να διεθνοποιηθούν.

Η φορολογική πολιτική πρέπει πραγματικά να υποστηρίζει την καινοτομία και τις διεθνώς ανταγωνιστικές δραστηριότητες και όχι να είναι προϊόν πελατειακών διευθετήσεων, απουσιάζει των από τον παραγωγικό τομέα. Την ευθύνη βλάστη για την επιτυχή μετάβαση σε μια διεθνώς ανταγωνιστική οικονομία την έχουμε όλοι μας, πολιτική ηγεσία, δημόσια διοίκηση,

συντελούνται. Κατά συνέπεια, η προσέλκυση ξένων επενδυτικών κεφαλαίων όχι μόνο δεν οδηγεί στην περιθωριοποίηση του Έλληνα επενδυτή αλλά, αντιθέτως, μπορεί να επιταχύνει τον επαναπατρισμό ελληνικών κεφαλαίων τα οποία έφυγαν από τη χώρα λόγω της αβεβαιότητας για τις προοπτικές της. Επιπλέον, η παρουσία ξένων στρατηγικών επενδυτών θα δημιουργήσει επενδυτικές ευκαιρίες για ελληνικές επιχειρήσεις, μικρές και μεγάλες, θα δημιουργήσει διεθνή ζήτηση για ελληνικά προϊόντα και υπηρεσίες και θα προκαλέσει διαχύσεις τεχνολογίας στις εγχώριες οικονομικές μονάδες. Αυτή η δυναμική μπορεί να επιτρέψει και τη δημιουργία εντελώς νέων δραστηριοτήτων, τις οποίες σήμερα δεν μπορούμε να διαβλέψουμε. Καλό είναι λοιπόν, όταν ακούμε ότι «πούλαμε τα ασπινικά μας», να έχουμε ότι η ελληνική οικονομία δεν είναι σαν μία παρηκμασμένη αστική οικογένεια που έχει προ πολλού απολέσει την ικανότητά της να παράγει πλούτο.

Η φορολογική πολιτική πρέπει να υποστηρίζει την καινοτομία και τις διεθνώς ανταγωνιστικές δραστηριότητες και όχι να είναι προϊόν πελατειακών διευθετήσεων.

Η απελευθέρωση του αναπτυξιακού δυναμικού της ελληνικής οικονομίας είναι, με τη σειρά της, προϋπόθεση για την αξιοποίηση του υψηλού κεφαλαίου γνώσης που διαθέτει η Ελλάδα και το οποίο σήμερα διαρρέει στο εξωτερικό λόγω της έλλειψης οικονομικών δραστηριοτήτων με ένταση γνώσης. Οι θεσμικές παρεμβάσεις στον χώρο των ΑΕΙ λειτουργούν στην ίδια κατεύθυνση, προωθώντας τη σύνδεση της εκπαίδευσης με την παραγωγική διαδικασία και καταπολεμώντας τις παθογένειες της διακυβέρνησης των ερευνητικών ιδρυμάτων της χώρας.

Η ελληνική οικονομία έχει όλα τα εκέγγια να αφήσει το παρελθόν της πίσω της. Η εξεστία της ύφεσης, της ανεργίας, των μειωμένων εισοδημάτων, του πόνου και της οργής σταδιακά μας αφήνει. Η πρόκληση που αντιμετωπίζουμε είναι να αντιληφθούμε ένα μέλλον διαφορετικό από το πρόσφατο παρελθόν μας χωρίς την παραμορφωτική φάκη ιδεολογικών του παρελθόντος. Να αντιληφθούμε ότι το μέλλον δεν είναι η γραμμική συνέχεια του πρόσφατου παρελθόντος. Και να δράσουμε με βάση αυτή την αντίληψη. Η Ελλάδα μεταμορφώνεται προς το καλύτερο.

* Ο κ. Χαρδούβελης είναι υπουργός Οικονομικών.

δημόσιοι οργανισμοί και ιδιωτικές επιχειρήσεις, εργαζόμενοι και συλλογική τους εκπροσώπηση. Ο βαθμός στον οποίο θα αναληφθεί αυτή η ευθύνη θα καθορίσει και το αν μπορούμε να υπερκεράσουμε τις απώλειες της κρίσης, προσωπικές και συλλογικές.

Στο βραχυπρόθεσμο διάστημα, σημαντική στυμπακνή προσέλκυσης παραγωγικών επενδύσεων μπορεί να είναι το πρόγραμμα ιδιωτικοποιήσεων. Οι ιδιωτικοποιήσεις προκαλούν επενδύσεις για την αναβάθμιση των αποκατεμένων περιουσιακών στοιχείων. Περαιτέρω, μία επιτάχυνση της εισροής άμεσων ξένων επενδύσεων είναι μία αντικειμενική ψήφος εμπιστοσύνης από καλά ενημερωμένους μακροπρόθεσμους επενδυτές του εξωτερικού και μπορεί να αλλάξει το κλίμα για τη χώρα συντομότερα από τις άλλες αλλαγές που

δεν έχουμε, δεν έχουμε την πολυτέλεια να αντιμετωπίζουμε τίποτα από